

Zárójelentés (NKFIH 111 871)

2015. 01. 01. – 2019. 12. 31.

Felekezeti és nemzetépítés a magyar és román történelemben a reformációtól a kommunizmusig (különös tekintettel a magyar-román-német kulturális transzferzónákra)

A pályázatunk keretében végzett kutatások során igyekeztünk magunkat mindenben munkatervben vállaltakhoz tartani magunkat. Alábbi táblázat szemléletesen mutatja, hogy vállalásainkat messzemenőig teljesítettük.

A munkatervben vállalt feladatok	Megvalósítás
<p>1. Részfeladat (<i>Reformáció: individualizmus és kollektívizmus</i>) Eredmény: 2 tanulmány, 1 monográfia (10-11 ív) a román reformációról Határidő: 2018. 12. 31. Részfeladat felelős: Nagy Levente, Remus Câmpeanu</p>	<p>A vállalt két tanulmány helyett 14 tanulmányt publikáltunk a pályázatunk keretében végzett kutatások eredményeiként az első részfeladat vonatkozásában. Nagy Levente elkészítette a vállalt monográfiát is a román reformációról: <i>A román reformáció mint magyar-román irodalmi és kulturális transzferjelenség a 16-17. században</i>, terjedelem 22 ív. A kézirat jelenleg szerkesztés alatt, 2020. márciusában fog megjelenni a Ráció Kiadónál. Ez egyben Nagy Levente akadémiai doktori disszertációja is, melyet 2019. szeptember 9-én sikeresen védett meg, így az MTA Doktori Tanácsa Nagy Leventének, a pályázatunk keretében végezett kutatásai elismeréseként is, odaítélte az akadémiai doktori címet.</p>
<p>2. Részfeladat (<i>Felvilágosodás, birodalomépítés és alattvaló képzés</i>) a. Simeon Magyar életművének feldolgozása. b. Brukenthal Mihály 1789. évi babonaankétjának feldolgozása. Eredmény: Filológia és nacionalizmus: Simeon Magyar esete (tanulmányok és források) könyv (400.000 leütés) Határidő: 2018. 12. 31. Felvilágosodás és babonák (az 1789. évi ankét forrásai), forráskiadvány 700. 000 leütés Határidő: 2016. 12. 31. Részfeladat felelős: Miskolczy Ambrus, Nicolae Edroiu</p>	<p>Mind a két vállalt kiadvány megjelent Miskolczy Ambrus tollából. Miskolczy Ambrus: <i>Felvilágosodás és babonaság (erdélyi néphiedelem-gyűjtés 1789–90-ben</i>, Budapest, L'Harmattan, 2016. 297. o. A kiadvány a néphiedelmek világának olyan ismeretlen mozzanatait tárja elénk, amelyek fényében a korabeli hétköznapi és politikai életet is tárgyszerűbben tudjuk megítélni, és ha hosszú távú antropológiai szemlélet jegyében gondolkozunk, akkor mai jelenségek elemzésében is segíthet. Miskolczy Ambrus: <i>Filológia, nemzet vallás. Simeon Magyar munkássága: ismeretlen fejezetek a román tankönyvirodalom történetéből</i>, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest (Europica Varietas), 2018. Az eddig nagyrészt ismeretlen és félreismert román helyesírási és tankönyvírási</p>

	<p>törekvések bemutatása közép-európai kulturális örökségünk összetettségét érzékelteti, például azt, hogy az osztrák tankönyvreform részben magyar közvetítéssel miként folytatta útját a román kulturális közegekben.</p> <p>Ugyanacsak e részfeladat keretében végzett kutatások mintegy melléktermékeként jelent meg egy másik kismonográfia is: Miskolczi Ambrus: <i>Széchenyi Ferenc a szabadkőművesség erénykultuszától a katolikus megújulásig</i>. Bp., Universitas, 2019. 152 o.</p> <p>A munka szakítva azzal a hagyományos és ma is uralkodó primitív felfogással, amely Széchenyi Ferencet a haladóból reakciós sémával jellemzi, azt a gondolkodót állítja elének, aki a Monarchia egészét is meg akarta reformálni, és akinek munkássága Széchenyi István tevékenységének szerves előzménye.</p>
<p>3. Részfeladat (<i>Liberalizmus, szekularizáció, nemzeti és társadalmi emancipáció</i>)</p> <p>a. Az iskolai tankönyvek eszmevilága, és az állampolgári nevelés Határidő: 2018. 12. 31. Eredmény: Előadások az államról és a nemzetről." Mit tanítottok az állami magyar iskolákban a "hosszú 19. században." (Tanulmány kb. 40 000 leütés)</p> <p>b. A román és szlovák elíttek értékrendszerének alakulása, és a hajdúdorogi görög katolikus püspökség története Eredmény: Vallás és politika: a hajdúdorogi görög katolikus püspökség esete, tanulmány 40. 000 leütés Határidő: 2016. 12. 31. Részfeladat felelős: Ábrahám Barna, Lajtai László,</p> <p>c. Az erdélyi szászok a 19. századi történeti és az irodalmi narratívákban Eredmény: Nemzeti önkép, történetírás és kulturális gyakorlat a 19. századi erdélyi szász irodalomban, könyv: 480. 000 leütés Határidő: 2018. 12. 31. Részfeladat felelős: Vincze Ferenc, Konrad Gündisch</p>	<p>Az a. pontban vállalt részfeladat keretében a következő tanulmány jelent meg: Lajtai László: <i>Nemzeti eredetkérdések és historiográfiai viták. Hunfalvy Pál és a Századok</i>, Századok, 150. évf. 5. sz. (2016) 1147–1174. A részfeladat keretében végzett egyéb kutatásokról alább még részletesebben beszámolunk.</p> <p>A b. pontban jelzett kutatások keretében Katkó Mártonnak jelent meg a vállalt tanulmánya <i>A magyar ortodox egyház előtörténete</i> címmel, melyben a hajdúdorogi görög katolikus püspökségről is ír. Egyébként Katkó Márton PhD-disszertációját a hajdúdorogi görög katolikus püspökség történetéről írja. A pályázatunk keretében végzett kutatásoknak köszönhetően a doktori tanulmányokat befejezte, a disszertáció benyújtása folyamatban van.</p> <p>A c. pontban vállalt kötet kézírata elkészült, jelenleg szerkesztés alatt. A tanulmánygyűjtemény a germanisztika azon kérdéscsoportjait és értelmezéseit szeretné egységes formában a magyar irodalomtörténeti és irodalomtudományos gondolkodás számára elérhetővé tenni, melyek lényegüket tekintve számos ponton érintkeznek a magyar irodalomtörténet regionalitás-fogalmaival és problémáival. A</p>

	<p>kézirat szerzői: Olivia Spiridon, Dáczy Enikő, Jakabházi Réka, Cosmin Dragoste, Tar Gabriella-Nóra, Balogh F. András, Szenkovics Enikő, Goda Regina, Vincze Ferenc, Marcus May, Jürgen Lehmann.</p>
<p>4. Részfeladat (Fasizmus: mítosz, vallás, antiszemitizmus) Eredmény: A Vasgárda: mítosz, vallás, antiszemitizmus (könyv), 2 400 000-2 800 000 leütés A bolygó zsidó mítosza (könyv) 400 000 leütés Határidő: 2017. 12. 31. Részfeladat felelős: Miskolczi Ambrus, Lucian Nastasa Kovács,</p>	<p>A vállalt kötetek megjelentek: Miskolczi Ambrus: <i>A Vasgárda I. 1927–1937. Antiszemitizmus, mitológia, vallás</i>, Budapest: Gondolat, 2015, 278 p. Miskolczi Ambrus: <i>A Vasgárda II. 1937–1964. Antiszemitizmus, mitológia, vallás</i>, Budapest: Gondolat, 2015, 392 p. A korabeli levéltári forrásokra és publicisztikára építő monográfia úgy elemzi a román fasizmus belső dinamikáját, hogy egyben polémizál is azokkal a nézetekkel, amelyek a fasizmust és a kereszténységet történelmietlen módon összemossák, felülve a fasiszta propagandának. Miskolczi Ambrus: <i>A bolygó zsidó Bécsben</i>, Máriabesnyő: Attraktor Kiadó, (Scripta Iudaica; 6.), 2016, 126 p. A kiadvány a 19. századeleji globalizációt valló saint-simonizmus egyik ismeretlen mozzanatát idézi fel, azt, ahogy Gustave d'Eichthal (akinek egyik könyvét Széchenyi is olvasta) Bécsben tevékenykedett, miközben ő a maga a bolygó zsidó mítoszában élve új vallást akart alapítani, amit a róla szóló legújabb francia monográfia gondosan elhallgat.</p>

Az eddigi négy időközi részjelentésben beszámoltunk kutatásaink és munkálataink alakulásáról. Ezeket most nem szeretnénk megismételni csupán az 2019. 01. 01. – 2019. 12. 31. között végzett munkánkat ismertetjük, és beszámolónk végén az egész futamidőre vonatkozó eredményeinket ismertetjük összegzésszerűen. A fenti időszak legfontosabb eredménye három kiadvány elkészítése volt. Az egyik egy tanulmánykötet: *Kulturális transzferek. Történelmi és irodalmi diskurzusok a román és a magyar kulturális térben*, szerk. Miskolczi Ambrus, Nagy Levente, Vincze Ferenc, Budapest, Kalota Művészeti Alapítvány – Napkút Kiadó, 2019. A kötet kutatásaink egyfajta összegzése, és betekintést enged pályázatunk nemzetközi résztvevőinek munkásságába is. Pályázatunk résztvevői közül heten (Ábrahám Barna, Remus Câmpeanu, Katkó Márton Áron, Lucian-Kovács Năstasă, Miskolczi Ambrus, Nagy Levente, Vincze Ferenc) közöltek tanulmányt benne. A második az OSZK-val közösen tervezett kiadvány megjelentetése az OSZK román származású adományozójának, Todoreszku Gyulának a magyar és román régi nyomtatványokat tartalmazó gyűjteményéről, mivel 2019-ben volt Todoreszku halálának 100. évfordulója. A tervezett kötet munkatervünk első (*Reformáció: individualizmus és kollektívizmus*), és harmadik (*Liberalizmus, szekularizáció, nemzeti és társadalmi emancipáció*) részfeladatához kapcsolódik. A kötetben a

magyar és román nyelvű tanulmányok mellett angol nyelvű hosszabb rezümék is lesznek. Ezek fordítását projektünk keretében végeztük. A kötet elkészült, jelenleg szerkesztés és tördelés alatt az OSZK Kiadónál.

A harmadik az *Identitásváltozatok a 19–20. századi romániai német irodalomban* munkacímét viselő kézirat, melynek fókuszában a romániai német irodalom 19. és 20. századi jelenségeinek, műveinek vizsgálata áll. A tanulmánygyűjtemény felépítése olyan jelenségeket állít a középpontba, melyek transzferjellegükénél fogva mind a német, mind a magyar és a román irodalmakban valamilyen módon szerepet kapnak. Az egyik hangsúlyos vizsgálati szempont (és így ez reprezentációs ívet is biztosít a kötetnek) a sajtótörténeti jelenségek, melyeket a kötet szerzői mind a 19., mind a 20. század kiemelt időszakában értelmeztek. Így a színházi lapok 19. századi történetétől kezdve egészen a 20. század elejének német, román és magyar párhuzamos sajtójelenségén át egészen a huszadik század második felének háromnyelvű lapjáig, az Echinoxig tart az a sajtótörténeti reprezentatív gondolatív, mely egyértelműen mutatja, hogy a magyar, román és német gondolkodás és kultúra miként hatottak egymásra és hogy ez miként nyilvánult meg a különböző sajtótermékek megjelenésében és hasábjain.

Emellett az írások másik jelentős része a romániai német irodalom megváltozott regionalitás- és identitástopasztaletával foglalkozik, és olyan művek kerülnek elemzésre, melyek magát a jelzett változást viszik színre. Hangsúlyos szerephez jutott a kötetben a hetvenes évek irodalma, ami egyrészt az Aktionsgruppe Banat fellépéséhez és politikai botrányaihoz kapcsolódik, másrészt azokhoz a változásokhoz, melyeket Herta Müller művei generáltak ebben az időszakban. A kötet szerkesztője és a részfelelet felelőse: Vincze Ferenc.

Pályázatunk fent említett időszakában sort került még egy fordításra, valamint Lajtai László szlovákiai kutatóútjára. Román együttműködő partnereink, valamint az akadémiai doktori bíráló bizottság tagjai is egyértelműen állították, hogy Nagy Leventének a már említett román reformációról szóló monográfiája élénk érdeklőségre tarthat számot a román szakemberek körében is. Ezért projektünk keretében megkezdjük annak románra fordítását (393 000 leütésnyi szöveg készült el eddig). A román reformáció kutatását 1990 előtt gyakran vagy elhallgatták, vagy hamis megvilágításban magyarosítási törekvésként értelmezték. Nagy Levente munkája az újabb román kutatások eredményeivel összhangban éppen azt mutatja be, hogy a kulturális transzfer milyen megtermékenyítő hatást gyakorolt a 16-17. századi magyar-román kulturális kapcsolatokra. Magyar szempontból azért is különösen fontos a román reformáció kutatása, mert a 16-18. századi magyar kulturális imperializmus bizonyítéka, olyannyira, hogy ezt a kulturális exportteljesítményt a magyar kultúra azóta sem tudta ilyen mértékben megismételni. Ez azt jelenti, hogy 1540-1750 között egyetlen más nyelvre sem fordítottak le annyi magyar nyelvű egyházi művet (katekizmusok, zsoltárok, egyházi énekek, posztillák, agendák, de még kegyességi művek is) mint románra. Másszóval egyetlen más kultúrát sem ért olyan erőteljes magyar hatás, mint a románt ebben a két évszázadban

Lajtai László kutatóútjának fő célkitűzése annak feltérképezése és dokumentálása volt, hogy a 19. századi neves magyarországi nyelvész, etnográfus, történész és közéleti szereplő Hunfalvy Pál (1810–1891) – aki a román történelemmel, irodalommal és nyelvészettel is behatóan foglalkozott – halála után milyen jellegű kéziratok és egyéb személyes hagyatékok maradtak fenn a szűkebb szülőföldjén. Hunfalvy Pál Budapesten hunyt el váratlanul és nem volt leszármazottja, sokáig pedig az sem volt köztudomású, hogy a hazai közgyűjteményekben (alapvetően munkahelyén, a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában) fellelhető anyagokon kívül maradt-e utána jelentősebb kézirati és egyéb hagyatékok. Lényegében csak 1910-ben értesült róla a korabeli szakmai közösség, hogy gazdag levelezése és egyéb kéziratok a szepesfelkai Tátra Múzeum Egylet birtokában vannak, ezeket azonban az első világháború és a történelmi Magyarország felbomlása következtében már nem kutatták. A második

világháború után, az 1950-es és 60-as évek fordulóján ugyan magyar és csehszlovák tudományos együttműködés keretében az akkor még Poprádon (1945-ben Felkát Poprádhoz csatolták) fellelhető hagyaték egy részéről fényképfelvételek készültek, amelyek a Magyar Országos Levéltár mikrofilmtárába kerültek és ott kutathatók (két tekercs mindösszesen), a hagyaték maga azonban időközben átkerült Lőcsére, ahol azokat – tudomásunk szerint – hazai kutatók azóta sem tanulmányozták szisztematikusan.

Lajtai László kiutazásának fő célja a 13 doboz terjedelmű személyes hagyatéki anyag áttekintése, illetve a rendelkezésére álló időben annak részleges digitalizása volt. Mivel a levéltári munkára hétfőtől csütörtökig 8 és 14 óra 30 perc között volt csak lehetőség, ezért a fennmaradó időben igyekezett felkeresni azokat a szepességi történelmi emlékezhelyeket is, amelyek az erős lokális identitással rendelkező Hunfalvy (született Hunsdorfer) Pál számára kiemelkedő jelentőséggel bírtak. Múzeum- és kegyhelylátogatásai is ehhez kapcsolódtak. Kutatóútja utolsó szakaszában Lőcséről Poprádra utazott, pontosabban annak szepesszombati városrészébe (1945 előtt szintén önálló település volt), ahol a helyi levéltárban a Hunfalvy (Hunsdorfer) családdal és Hunfalvy Pál szülőhelye, Nagyszalók (Großschlagendorf) községgel kapcsolatos forrásokat (mintegy két doboznyi anyagot) tanulmányozott át és részben szintén digitalizálta, illetve a helyi műemlékeket (Hunfalvy Pált két ízben, 1848-ban és 1861-ben is Szepesszombat polgárai választották népképviselőnek) kereste fel.

Lajtai László útjához hasonlóan Ábrahám Barnának is a szóbanforgó időszakban végzett kutatásai a 3. részfeladat b. pontjához kapcsolódnak. Korábbi vizsgálatait bővítve folytatta a 19. század második felére és a századelőre összpontosítva a hazai román és a szlovák elit értékrendjének tanulmányozását – összevetésként bevonva még a hazai szerb elit intézményépítő tevékenységét – , szűkebben a hagyományos egyházas, egyben felekezetiileg megosztott alapállás illetve a vallást személyes ügyé minősítő polgárosuló mentalitás, a szellemi modernitás ütköztetését. Forrásbázisaként a korabeli hazai román és a szlovák sajtó szolgált (döntően az Országos Széchényi Könyvtár állományát hasznosítva), illetve egyes szereplők egykorú cikkgyűjteményei, vitairatai, visszaemlékezései (ugyanott, továbbá a kolozsvári Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár és az eperjesi Állami Tudományos Könyvtár gyűjteményében).

Kiindulópontként összevetette a két román egyház autonóm, az anyanyelviséget és nemzeti identitást biztosító szerepét és vele szemben a szlovákoknál a római katolikus és az evangélikus egyház kormányzati felhasználását a magyarosítás érdekében. Egyes lelkészek azonban eredményes közösség-szervezők maradhattak, sőt a szervezeti kereteket (a katolikus Szent István Társulat, majd az önállósult nagyszombati Szent Adalbert Társulat, az országos Katolikus Néppárt, majd az abból kivált Szlovák Néppárt, az evangélikus esperességek, egyházkerületi zsinatok, s mindkét felekezetenél a lelkiségi ill. tanítói egyletek) kihasználva nemzetpolitikai szerepet játszhattak (a katolikus lelkész, nemzetközileg ismertté vált Andrej Hlinka, a képviselő Ferdinand Juriga, az evangélikus lelkész, politikus Jozef Miloslav Hurban, a lelkész és szerkesztő Jur Janoška, a püspökké emelkedett pesti lelkész Daniel Bachát ill. a békéscsabai lelkész, majd püspök Gustav Seberíni, a pesti lelkész Martin Morháč stb.).

E háttér alapján vizsgálta az egyes felekezetek deklarált nemzeti szerepét, a belső törésvonalaként maradt, a nemzeti mozgalmat is megosztó felekezetiséget, a klerikalizmus, a szektásodás, az elvallástalanodás megítélését, a papság erkölcsi-szellemi megújulásának programját, a román és a szlovák pap illetve felekezeti tanító összetett hivatását – a hívek vallási-erkölcsi érzéseinek erősítése, népművelés (vasárnapi iskola, esti olvasókör, falusi könyvtár-alapítás), gyakorlati tanácsadó (gazdálkodás, szövetkezet-szervezés, életvezetés, higiénia, a népviselet megtartása/visszahozatala), a nemzettudat formálása, a nemzeti elit törekvéseinek népszerűsítése, bázisának szélesítése.

Projektünk mindig is szorosan kapcsolódott az MTA Magyar-Román Történetész Vegyesbizottsághoz, ezért a Vegyesbizottság az 2019. október 3-5-én Budapesten tartott XXIV. ülészakát részben a pályázatunk keretében bonyolítottuk le. A konferencia központi tematikája az egyesületi kultúra és a nacionalizmus kapcsolatának vizsgálata volt. Ennek keretében a következő előadások hangzottak el: Tringli István: *Erőszak és közösség. A középkori hatalmaskodások résztvevői*; Remus Câmpeanu: *A szerzetesi egyesületek etnikai vetületei a 18. századi Erdélyben/Asociativitatea monahala și valențele ei etnice în Transilvania veacului al XVIII-lea*; Nagy Levente: *A református konzisztóriumok mint az egyesületi kultúra előképei a 17. századi Erdélyben*; Ioan Bolovan: *Egyesületi rendszer és a román civil társadalom az újkori Erdélyben*; Miskolczy Ambrus: *A régi magyarországi szabadkőművesség kozmopolitizmus és nacionalizmus között*; Pók Attila: *A modern magyar szabadkőművesség dilemmái / Dilemele masoneriei moderne maghiare*; Mádly Loránd: *Az Erdélyi Nagyfejedelemség politikai opciói a dualizmus előtti években*; Ábrahám Barna: *Egyesületek és etnicitás a dualizmus kori Erdélyben*; Cornel Sigmirean: *Egyesületi kultúra és az oktatás étosza az erdélyi románoknál. A Gozdsu Alapítvány (1871-2008) esete*; Zahorán Csaba: *Évszázados párhuzamok - érdekvédelem és nemzetépítés száz éve és napjainkban*; Ottmar Trașcă: *A Hencke-Roggeri Bizottság tevékenysége Erdélyben (1942)*; Corneliu Pintilescu: *A brassói Fekete Templom rekonstrukciója: az építészeti örökség megóvása a helyi kezdeményezések és nemzetpolitika között 1937-1989*. Az konferencia után 2019. október 4-én a Vegyesbizottság tagjai – a félévszázados hagyománynak megfelelően – tudományos szakmai kiránduláson vettek részt, a tatai Kuny Domokos Múzeumot keresték fel, ahol a Múzeum munkatársai kimagasló szakszerűséggel mutatták be a gyűjteményt és magát a várat is.

A munkálatok lezárásakor mindkét fél kiemelte, hogy tizekét kiemelkedő szintű előadás hangzott el. A nagyszámú kérdés és hozzászólás sok szempontból gazdagította az előadások során elhangzottakat, és a szabadszellemtől információcserén alapuló párbeszéd szükségességéről árulkodott. A bemutatott témákat az előadók a magyar és a román történetírásban alkalmazott legújabb módszerek segítségével elemezték. Ez alapján mindkét fél egyértelműen sikeresnek és hasznosnak ítélte meg a mostani ülést, és ugyanakkor egyetértett abban, hogy a Vegyesbizottság tevékenysége nagyon hasznos, és hogy az előadók hű képet adtak a tárgyalt kérdéskörökben felhalmozódott eddigi eredményekről, ugyanakkor előadásaik egyéni kutatásaikra is épülő eredeti mozzanatokban is bővelkedtek. A Vegyesbizottság működésére azért is szükség van, mert mint Lucian Boia újabb interjújában hangsúlyozta, neki magányos történészként nincs lehetősége arra, hogy magyar és román történészeket egy asztal mellé ültessen. A Vegyesbizottság valamint az OTKA-pályázatunk éppen ezt az űrt tölti ki és biztosítja a tartós együttműködést.

2019-ben pályázatunk résztvevői az alábbi konferenciákon vettek részt:

Miskolczy Ambrus konferencia-előadásai:

1. *A régi magyar szabadkőművesség kozmopolitizmus és nacionalizmus között*. MTA Magyar-Román Történetész Vegyesbizottságának XXIV. ülése (A Pax Habsburgicától a Pax Sovieticáig. Egyesületi kultúra és nacionalizmus a magyar és a román történelemben a kezdetektől napjainkig), Budapest, BTK Történettudományi Intézet, 2019. október 2-4.

Nagy Levente konferencia-előadásai

1. *Consistoriul reformat ca anticiparea culturii asociaționiste în secolul al 17-lea în Ardeal*, MTA Magyar-Román Történész Vegyesbizottságának XXIV. ülése (*A Pax Habsburgicától a Pax Sovieticáig. Egyesületi kultúra és nacionalizmus a magyar és a román történelemben a kezdetektől napjainkig*), Budapest, BTK Történettudományi Intézet, 2019. október 2-4.
2. *A magyar Huszita Bibliától az első román bibliafordításig. Bibliafordítási technikák a 15-16. században*, BTK Irodalomtudományi Intézet: *Imitáció és parafrázis* (éves REBAKUCS-konferencia), Pécs, 2019. május 23-25.
3. *Reformáció és/vagy unió. Néhány megjegyzés a 16-18. századi román reformációról*, Pázmány Péter Tudományegyetem BTK Történeti Intézet: *Közvetítő kisebbségek*, 2019. november 15.

Ábrahám Barna konferencia-előadásai

1. 2019. október 4., Budapest: *Magyar–lengyel barátság szlovák kérdőjelekkel a századelőn* (az MTA Történettudományi Intézete, az MTA Filozófiai és Történettudományok Osztálya és Magyar–Lengyel Történész Vegyes Bizottsága által szervezett A kapcsolatok hálójában A magyar–lengyel együttműködés ezer éve című nemzetközi konferencián)

Lajtai László konferenciaelőadásai

1. "A magyar állampolgárság jogszabályi rendezése és Kossuth Lajos" címmel a VERITAS Intézet és Levéltár és a Magyar Történelmi Társulat által Kossuth Lajos halálának 125. évfordulója alkalmából rendezendő konferenciáján 2019. október 8-án a budapesti Nemzeti Múzeumban.
2. „Reconsidered Rootedness. Pál Hunfalvy and the Rewriting of Ethnogenesis and Ethnic Past in Dualist Hungary” címen a Debreceni Egyetem által szervezett *2nd International Conference in Historiography* címen tartandó háromnapos konferencián 2019. október 18-án Debrecenben.
3. „A magyarországi alsó- és középszintű iskolák tannyelvének központi szabályozása a hosszú 19. század második felében” címmel a *Nemzetiségi-nyelvi szuverenitási törekvések a dualizmus korában* az MTA-ELTE Jogtörténeti Kutatócsoport által szervezett konferencián az ELTE Jogtudományi Karán 2019. november 20-án.
4. „Az 1848 előtti Magyarország-történeti összefoglalók nemzetfelfogásai” címen a Nemzeti Közszerkeleti Egyetem Eötvös József Kutatóintézetének Molnár Tamás Kutatóintézete, Politika és Államelméleti Kutatóintézete és a Társadalomtudományi Kutatóközpont Politikatudományi Intézete szervezésében 2019. november 22-én megtartandó *II. Éves Politikaelméleti Konferencia* eszméletörténeti szekciójában.

Összegzésképpen elmondhatjuk, hogy pályázatunk futamideje alatt pályázatunk résztvevői összesen 61 konferenciaelőadást (ebből 15 külföldi, idegen nyelvű, 46 pedig itthoni magyar nyelvű) tartottak 15. Az otka-szám feltüntetésével összesen 59 közleményt publikáltak az alábbi megoszlásban: 8 magyar nyelvű monográfiát; 4 idegen nyelvű könyvfejezetet; 17 magyar nyelvű könyvfejezetet, 3 idegen nyelvű folyóiratcikket, 26 magyar

nyelvű folyóiratcikket és két magyar nyelvű konferencia közleményt. Ezek részletes adatait lásd a közlemények, valamint a válogatott közlemények rovatban a pályázat elektronikus felületén. Ezenkívül jelenleg sajtó alatt van még 2 tanulmánykötet. és 11 folyóiratcikket publikáltak kutatási eredményeikről. Szintén a pályázat keretében született egy nagydoktori értekezés, melyet szerzője sikeresen védett meg, és egy PhD-abszolutórium is. Pályázatunk keretében szerveztük meg a Román Filológiai Tanszéken a bécsi Universitát Wien, Philologisch-Kulturwissenschaftliche Fakultät, Institut für Romanistik, a bukaresti Institutul Limbii Române valamint a Román Oktatási és Tudományos Kutatási Minisztériummal (Ministerul Educației și al Cercetării Științifice) közösen a *Limba română în lume/A román nyelv a nagyvilágban* című nemzetközi konferenciát, melyen az európai országok egyetemlein lévő román tanszékek vezetői és az ezeken a tanszékeken és román lektorátusokon tanító lektorok tartottak előadást, összesen mintegy 57-en. Az esemény a budapesti Román Tanszék nemzetközi hírét és súlyát volt hivatott elősegíteni.

Kutatómunkánk hasznos együttműködési fórum volt az MTA Magyar-Román Történešvegyesbizottság magyar és román résztvevői számára. Kutatási eredményeinket ezért mutattuk be a Vegyesbizottság 2016-ban Gyulafehérvárott, valamint 2019-ben Budapesten megrendezett ülésein.

Budapest, 2019. január 27.